

Gurdial Singh v. The State of Punjab etc. (Gujral, J.)

ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਸਮੇਂ ਡਿਕਰੀ-ਧਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪੀਲ ਅਧੀਨ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਸੋਧਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ 1965 ਦੇ RSA 80 ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। 1965 ਦੀ ਕਰਾਸ ਅਪੀਲ, RSA 298, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਪਰ ਦੋਵਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਕੇ. ਐਸ. ਕੇ

ਮੂਲ ਅਪਰਾਧੀ

ਏ. ਡੀ. ਕੋਸ਼ਲ ਅਤੇ ਮੈਟ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਗੁਜਰਾਲ ਜੇ.

ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਆਦਿ, -ਜਵਾਬਦਾਤਾ।

1972 ਦਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੂਲ ਨੰਬਰ 33-ਐਮ

ਮਈ 11, 1972

ਅੰਦਰੂਨੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ (1971 ਦਾ XXVI)- ਧਾਰਾ 3(1) (a)(i), 3(1) (a) (ii), 3(1) (a)(iii), 3(1) (ਬੀ), 8, 9 ਅਤੇ 14— ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ (1950)— ਆਰਟੀਕਲ 22— ਧਾਰਾ 3(I)>(a) (ii), 3(1) (a) ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ iii) ਦੇ ਨਾਲ- ਨਾਲ 3(1) (a) (i)- ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ - ਕੀ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ - ਨਜਿੱਠਣ ਦਾ ਢੰਗ) ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ ਨਾਲ - ਸਿਧਾਂਤ - ■ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਮੌਜੂਦ ਉਪਬੰਧ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਧਾਰਾ) 3(1) (ਏ) ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ 3(1) (ਬੀ) ਦੁਆਰਾ, ਇਹ ਉਸਦੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨਾਲ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ) 3 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਅੱਗੇ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਜਾਂ ਇਸ ਉਪ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਉਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣ ਕਿ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ (i) ਅਤੇ (ii) ਸੈਕਸ਼ਨ 3(1) (a) ਦਾ। ਇਸ) ਉਪ-ਧਾਰਾ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਕੋਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜੋ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ) ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ, ਤਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕੋਲ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿਓ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਆਧਾਰਾਂ ਨੇ ਸਰਗਰਮੀ ਸਬੰਧਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ

Gurdial Singh v. The State of Punjab etc. (Gujral, J.)

ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ) ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਜਾਂ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਪਲਾਈਆਂ ਅਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਨਾਲ . ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ), ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਲਈ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨਾ, ਉਹ ਸਭ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ! ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਆਧਾਰ ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਜਾਂ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਪਲਾਈ ਅਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਿਰਾਏ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ

ਇਹ ਸ਼ਰਤਾਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਨ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਖੋਹੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਅਧਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਸੀ ਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਭਾਰਤ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ ਲਈ ਪੱਖਪਾਤੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ। ਇਸ ਲਈ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ a(ii) ਅਤੇ (iii) ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3(1) ਦੀ ਧਾਰਾ (i) ਦੇ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਮਨ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰਨਾ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਨਾਲ ਜਿਸ ਵੰਗ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਉਸ ਬਾਰੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਿਧਾਂਤ ਹਨ: - (1) 'ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਅਥਾਰਟੀ' ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ। (2) ਡਿਟੇਨੂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਦੇ ਉਚਿਤ ਅਥਾਰਟੀ 'ਤੇ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਫਰਜ਼ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਹੈ। (3) ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਲਾਂਕਿ, ਵਿਚਾਰ ਲਈ, ਉਚਿਤ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਮਾਪ ਲਈ ਕੋਈ ਸਖ਼ਤ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਨਿਯਮ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਚੌਕਸੀ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। ਨਾਗਰਿਕ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ। (4) ਇਹ ਦੁਕਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਅਤੇ ਨਿਰਣੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੇ ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੇ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਹਾਲਾਤ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੇਸ, ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਜੇਕਰ Boarjd. detenu ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਾਏ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਾ ਹੈ, detenu ਨੂੰ ਰਿਹਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਭਾਵੇਂ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ ਦੀ ਰਾਏ 1 ਹੈ ਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਲਈ ਕਾਫੀ ਕਾਰਨ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ।

ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਗੁਜਰਾਲ ਦੁਆਰਾ 10 ਅਪ੍ਰੈਲ 1972 ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਕੇਸ। ਡਿਵੀਜ਼ਨ, ਬੈਂਚ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਏ. ਡੀ. ਕੋਸ਼ਲ ਅਤੇ ਮਾਨਯੋਗ ਐਮ. ਆਰ. 11 ਮਈ 1972 ਨੂੰ ਜਸਟਿਸ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਗੁਜਰਾਲ ਨੇ ਇਸ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ।

491 ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।'

ਆਈ

ਹਰ ਪਰਸ਼ਾਦ, ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਬਚਿੱਤਰ ਸਿੰਘ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ।

ਆਈ ਐਸ ਟਿਵਾਣਾ, ਸਹਾਇਕ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ, ਪੰਜਾਬ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ।

Gurdial Singh v. The State of Punjab etc. (Gujral, J.)

ਨਿਰਣਾ

ਗੁਜਰਾਲ, ਜੇ.- ਦੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹੁਕਮਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਮਿਤੀ 31 ਅਕਤੂਬਰ, 1971
ਅੰਦਰੂਨੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੀ ਧਾਰਾ 3(2) ਅਧੀਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ

ਐਕਟ, 1971, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਕਟ ਕਿਹਾ ਗਿਆ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੇ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਪਿੰਡ ਵਾਂ ਅਤੇ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਸੰਤਾ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਪਿੰਡ ਰਾਜੋਕੇ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ। ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ 1972 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਮੂਲ ਨੰਬਰ 33 ਐਮ ਅਤੇ 1972 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਆਰਜੀਨਲ ਨੰਬਰ 34 ਐਮ, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 491 ਦੇ ਤਹਿਤ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿੰਗਲ ਬੈਚ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਕੇ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈਆਂ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹਿਸ ਦੌਰਾਨ, ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਿਵਾਦ ਇਹ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਆਧਾਰ ਧਾਰਾ 3(1) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਏ) (i) ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕੋਲ ਆਰਡਰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਿਰਫ ਤਾਂ ਹੀ ਆਰਡਰ ਪਾਸ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜੇਕਰ ਆਧਾਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3(1) ਦੀ ਧਾਰਾ (a)(ii) ਅਤੇ (iii) ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਇਹ ਨੁਕਤਾ ਕਾਫ਼ੀ ਮਹੱਤਵ ਵਾਲਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਕਿਸੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਕੇਸ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਬੈਚ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ।

(2) ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ 17 ਨਵੰਬਰ, 1971 ਨੂੰ ਸੁਪਰਡੈਂਟ, ਕੋਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਕਿ ਗ੍ਰਹਿ ਸਕੱਤਰ, ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਰਾਹੀਂ ਉੱਤਰਦਾਇਕ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਨੂੰ ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਧਾਰ ਅਸਪਸ਼ਟ ਅਤੇ ਅਣਮਿੱਥੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਸਨ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪਦਾਰਥ ਦੇ ਸਨ। ਹੁਕਮ, ਮਿਤੀ 28 ਦਸੰਬਰ, 1971 (1972 ਦੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੂਲ ਨੰ. 33M ਦੇ ਅਨੁਸੂਚੀ ਸੀ) ਦੁਆਰਾ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ ਨੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਕਾਰਨ ਸਨ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12 (1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਬਾਰਾਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਇੰਸਪੈਕਟਰ-ਜਨਰਲ ਜੇਲਾਂ, ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗਾ।

(3) 1972 ਦੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੂਲ ਨੰਬਰ 34 ਐਮ ਵਿਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ 17 ਨਵੰਬਰ, 1971 ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਕਿ ਸੁਪਰਡੈਟ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਕੇਂਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਨੂੰ ਉਸੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਸੀ। 28 ਦਸੰਬਰ, 1971 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ, ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਕਾਰਨ ਸਨ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12 (1) ਅਧੀਨ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਬਾਰਾਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਰੱਖਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ।

(4) ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਦੋਵੇਂ ਸਾਂਝੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਫੈਸਲੇ ਰਾਹੀਂ ਦੋਵੇਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦਾ ਹੁਕਮ ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਅਤਿ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਧਾਰ, ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 3 ਦੀ ਧਾਰਾ (i) ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮਾਮਲਾ ਸੀ। (I)(a) ਐਕਟ ਦਾ। ਸਟੀਕ ਦਲੀਲ ਇਹ ਉਠਾਈ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 3(1) ਦੀ ਧਾਰਾ (a)(i) ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕੋਲ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਵੀ ਕਿਸੇ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਧਾਰਾ 3(1) ਦੀ ਧਾਰਾ (a)(ii) ਜਾਂ (a)(iii)। ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਤਾਜ਼ਾ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਇਸ ਦਲੀਲ ਲਈ ਸਮਰਥਨ ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ ਸੀ *ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ* ਬਨਾਮ *ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ (1)*। ਭੁੱਲਰ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਨੂੰ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸਤਲੁਜ ਰੋਜ਼ਰਜ਼, ਕਸੂਰ ਦੇ ਇੱਕ ਮੇਜਰ ਕਯੂਮ ਖਾਨ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ/ਬੀਐਸਐਫ ਯੂਨਿਟਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਫੌਜ/ਬੀ.ਐੱਸ.ਐੱਫ. ਦੀ ਤਾਕਤ, ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪੁਲਾਂ ਅਤੇ ਪਾਵਰ ਹਾਊਸਾਂ 'ਤੇ ਤਾਇਨਾਤ ਪੁਲਿਸ। *ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ* 'ਤੇ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ ਇਹ ਸਨ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮੇਜਰ ਕਯੂਮ ਨੂੰ ਕੁਝ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਇੱਕ ਕਰੀਮ ਦੀਨ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਸਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂ-ਸਿੱਖ ਨਫਰਤ ਅਤੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਗੜਬੜ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪੁਲਾਂ, ਪਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਏ ਸਨ। ਬੰਗਲਾ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਭਾਰਤ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਯੁੱਧ ਦੀ ਉਮੀਦ ਵਿਚ ਤੰਡਾਰ ਅਤੇ ਪਾਵਰ ਹਾਊਸ . ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ, *ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਦੇ ਕੇਸ (1)* ਵਿਚ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਕਿ ਇਹ ਆਧਾਰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਲਈ ਪੱਖਪਾਤੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ।

Gurdial Singh r. The State of Punjab etc. (Gujral, J.)

- (1) ਸੀ.ਆਰ. 1972 ਦੇ ਡਬਲਯੂ. ਨੰਬਰ 12 ਨੇ 30 ਮਾਰਚ, 1972 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।

ਭਾਰਤ ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ। ਇਹ ਇਸ ਕਾਰਨ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਹੁਕਮ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਆਧਾਰ (ਏ) ਤੋਂ (ਸੀ) (ਜਿਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ) ਦਾ ਸਬੰਧ ਸੀ, ਅਤਿ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। "

s) ਜੇ ਦਲੀਲ ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖੜੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਹ ਨਾ ਤਾਂ *ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਦੇ ਕੇਸ (1)* ਵਿਚ ਅੱਗੇ ਸੀ, ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਪਰਿਪੋਖ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ *ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਦੇ ਕੇਸ (1)* ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਉਠਾਈ ਗਈ ਪਹਿਲੀ ਦਲੀਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸਮਰਥਨ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ।

b) ਕੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਜੋ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਧਾਰਾ (a)(ii) ਅਤੇ (iii) ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ-ਮੱਤ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ? 3(1) ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਇਹ ਸਰਗਰਮੀ ਸਬੰਧ ਧਾਰਾ 3(1) ਦੀ ਧਾਰਾ (a)(i) ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਕਵਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ? ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੀ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ: -

"3. ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ। -(1) ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ,

ਫਿ

- a) ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸਮੇਤ) ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੱਖਪਾਤੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ-
- (i) ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਬੰਧ, ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਜਾਂ
  - (ii) ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਸੰਭਾਲ, ਜਾਂ
  - (iii) ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਪਲਾਈਆਂ ਅਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਾ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ, ਜਾਂ

ਆਰ

- b)) ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਨਿਰੰਤਰ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨਾਲ ਜਾਂ ਉਸਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢਣ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨਾਲ,

ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਆਦੇਸ਼ ਦਿਓ।

ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧ ਇਹ ਦਰਸਾਏਗਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਧਾਰਾ 3(1)(a) ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਧਾਰਾਵਾਂ ਜਾਂ 3(1)(b) ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਹੁਕਮ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਉਸ

ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ। ਧਾਰਾ 3 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅੱਗੇ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਜਾਂ ਇਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਉਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣ ਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ (ii) ਅਤੇ (iii) ਸੈਕਸ਼ਨ 3(I)(: a) ਦਾ। ਇਸ ਉਪ ਧਾਰਾ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਅਜਿਹੇ ਹੁੰਦੇ ਜੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਰੱਖਿਆ, ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੁੰਦੇ, ਤਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਆਧਾਰ ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਿਰਾਏ ਜਾਂ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਪਲਾਈ ਅਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਣ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਧਾਰਾ 3 ਪੜ੍ਹਦਾ ਹਾਂ, ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਆਧਾਰ ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਜਾਂ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਪਲਾਈ ਅਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਸ਼ਰਤਾਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਸਨ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਆਧਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਸੀ ਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਭਾਰਤ ਦੀ ਰੱਖਿਆ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ ਲਈ ਪੱਖਪਾਤੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ। ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਉਠਾਈ ਗਈ ਪਹਿਲੀ ਦਲੀਲ ਦੀ ਕੋਈ ਸਾਰਥਿਕਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ *ਬਖਤਾਵਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (2)* ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਤੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਉਪਰੋਕਤ ਦਲੀਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸਮਰਥਨ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਹਿਰਾਸਤ ਦਾ ਆਧਾਰ ਅਸਪਸ਼ਟ ਸੀ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਹਲਫ਼ਨਾਮਿਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਹ ਵੀ ਦੋਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦਾਂ ਨੇ ਜੋ ਹਰਕਤਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ, ਉਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਖਤਰੇ ਵਿਚ ਪਾਉਣ ਵਰਗੀਆਂ ਸਨ। ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ। ਇਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਹ ਦੋਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ ਰੱਖਿਆ, ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਤਾਕਤਾਂ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਨਿਵਾਰਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਐਕਟ, 1950 ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ।

(2) ਏਆਈਆਰ 1951 ਸ਼ਿਮਲਾ 157

7. ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਉਠਾਈ ਗਈ ਦੂਜੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਉਚਿਤ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਇੰਨੀ ਦੇਰੀ ਹੋਈ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 22 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਗਾਰੰਟੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਸੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਐਕਟ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਘੋਖ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 2'2 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਗਾਰੰਟੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਦੱਸਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ.

8. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਅਧੀਨ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਧਾਰਾ 8 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਨੂੰ ਉਸ ਆਧਾਰ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਇਹ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ "ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੰਜ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਹੀਂ" ਦੇਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਬੇਮਿਸਾਲ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਤੇ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ, ਆਧਾਰ) ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 8 ਅੱਗੇ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਰਡਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਨ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇਗੀ। ਧਾਰਾ 9 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ ਗਠਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਤੀਹ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਦਰ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਧਾਰ! ਜਿਸ 'ਤੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 12 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਕਾਰਨ ਹੈ, ਤਾਂ ਢੁਕਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਜਾਰੀ ਰੱਖ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਲਈ ਕੋਈ ਢੁਕਵਾਂ ਕਾਰਨ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਆਜ਼ਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 13 ਅਧਿਕਤਮ ਮਿਆਦ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 14 ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਟਿੰਡਰ ਵਜੋਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:-

1

, ਜੇ. "

"14. (1) ਜਨਰਲ ਕਲੇਜ਼ਜ਼ ਐਕਟ, 1897 (10 ਦਾ 1897) ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 21 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਪੱਖਪਾਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਇੱਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਹੁਕਮ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ, ਰੱਦ ਜਾਂ ਸੋਧਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ-

- (a) ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਇਹ ਹੁਕਮ ਧਾਰਾ 3 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਉਹ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਧੀਨ ਹੈ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ;

(b) ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਇਹ ਹੁਕਮ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ।

(2) ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪੁੱਗਣ ਨਾਲ ਧਾਰਾ 3 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਵੇਂ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ 'ਤੇ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਉਹੀ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਰੱਦ ਕਰਨ ਜਾਂ ਮਿਆਦ ਪੁੱਗਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਵੇਂ ਤੱਥ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"

9. ਅਨੁਛੇਦ 22, ਜੋ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਵਾਂਝੇ ਵਜੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ 'ਤੇ ਸੀਮਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਦੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸਾਧਾਰਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਹਿੱਸਾ ਨਿਵਾਰਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਪ੍ਰਤੀ ਪੁੱਤਰ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਧਾਰਾ (4) ਤੋਂ (7) ਨਿਵਾਰਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਅਤੇ ਧਾਰਾ (5), ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚਿੰਤਤ ਹਾਂ, ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹਨ: -

"22(5) ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨਿਵਾਰਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ, ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕੇ, ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਆਧਾਰ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕਰੇਗੀ ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਹ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇਗਾ।"

ਇਹ ਧਾਰਾ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਆਖਿਆ ਲਈ ਆਈ ਸੀ . ਅਬਦੁਲ ਕਰੀਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ (3), ਅਤੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ "ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਰਟੀਕਲ 22 (5) ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ 'ਤੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿੰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਸੰਜੀਦਗੀ ਨਾਲ।" ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ ਦੇ ਗਠਨ ਨੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਹੇਠਾਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ: -

"ਆਰਟੀਕਲ 22(5) ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਇਹ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਮਨ ਲਗਾਵੇ ਅਤੇ, ਜੇ ਲੋੜ ਹੋਵੇ, ਉਚਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੇ। ਦ

Gurdial Singh v. The State of Punjab etc. (Gujral, J.)

ਅਨੁਛੇਦ 22(5) ਦੁਆਰਾ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਦੇ ਸਹੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਇਹ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਨੁਛੇਦ 22 (5) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਇੱਕ ਕੀਮਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਰਸਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਐਕਟ ਦੇ ਐਸ. 13 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਭਰਪੂਰ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ| ਅਸਲੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਭਰਮ ਵਿੱਚ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਭੇਜੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਉਚਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 22 (5) ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।"

ਆਈ

10. ਤਿਨ ਪਾਨ ਕਾਜ ਕੁਮਾਰ ਚੱਕਰਵਰਤੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ) ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ (4), ਅਤੇ ਜੈਨਾਰਾਇਣ ਸੁਕਲ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ (5), ਉਸੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਹਨਾਂ ਅਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੋਰ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਿਧਾਂਤ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।

- (1) ਦੁਕਵੀਂ ਅਥਾਰਟੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ।
- (2) *detenu* ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ , ਉਚਿਤ ਅਥਾਰਟੀ 'ਤੇ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਫਰਜ਼ ਸਲਾਹਕਾਰ > ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਹੈ।
- (3) ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ 'ਤੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਉਚਿਤ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਲਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਮਾਪ ਲਈ ਕੋਈ ਸਖ਼ਤ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਚੌਕਸੀ ਨਾਲ ਰਾਖੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।
- (4) ਇਹ ਦੁਕਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਅਤੇ ਨਿਰਣੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੇ

(4) A.I.R. 1970 S.C. 97.

(5) A.I.R. 1970 S.C. 675.

ਇਸ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੋ ਜਿਸ ਵਿਚ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 14, ਜੇਕਰ ਹਾਲਾਤ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਯੋਗ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੇਸ ਨੂੰ - ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਬੋਰਡ ਡਿਟੇਨੂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਰਾਏ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਡਿਟੇਨੂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਭਾਵੇਂ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ ਦੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਲਈ ਕਾਫੀ ਕਾਰਨ ਸਨ, ਫਿਰ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ।

ਪਿਰਾਂ ਦਾ ਇਹ ਆਮ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਨੂੰ ਢੁਕਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਦਾ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨਿਵਾਰਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਐਕਟ, 1950 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਵਾਂ ਐਕਟਾਂ ਵਿੱਚ ਉਪਬੰਧ ਲਗਭਗ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਵਿੱਚ ਨਿਵਾਰਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਧਾਰਾ 22 ਦੀ ਧਾਰਾ (5) ਤੋਂ, ਜਿਸ ਦੀ ਉਪਰੋਕਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

11. ਦੋ ਪੇਟੀਟਿਡਾਂ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਘੋਖ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧਿਤ ਤੱਥ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਸ਼੍ਰੀ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ, ਗ੍ਰਹਿ ਸਕੱਤਰ, ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਸੀਨੀਅਰ ਦੇ ਹਲਫੀਆ ਬਿਆਨਾਂ ਤੋਂ ਉਭਰਦੇ ਹਨ। ਐਸ.ਪੀ., ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ। ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਹੁਕਮ 31 ਅਕਤੂਬਰ, 1971 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਰਫ 19 ਨਵੰਬਰ, 1971 ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਸੁਪਰਡੈਂਟ, ਕੇਂਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੁਆਰਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ 24 ਨਵੰਬਰ, 1971 ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿ ਸਕੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ 20 ਅਤੇ 21 ਨਵੰਬਰ, 1971 ਨੂੰ ਗਜ਼ਟਿਡ ਛੁੱਟੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ 25 ਨਵੰਬਰ, 1971 ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਟੇਸ਼ਨ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਲਈ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ 26 ਨਵੰਬਰ, 1971 ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ 27 ਅਤੇ 28 ਨਵੰਬਰ, 1971 ਨੂੰ ਹੇਲੀ ਦੇ ਦਿਨ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇਸ ਨੂੰ 30 ਨਵੰਬਰ, 1971 ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਨੂੰ ਕੁਝ ਖਾਸ ਸੂਚਨਾਵਾਂ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। - ਸਾਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀ ਲੰਮੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ, ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੇ 12 ਦਸੰਬਰ, 1971 ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਭੇਜੀ, ਜੋ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਸੀ।

Gurdial Singh v. The State of Punjab etc. (Gujral, J.)

ਉਸੇ ਦਿਨ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਸ. ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਇਹ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਭੇਜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜੋ 16 ਦਸੰਬਰ 1971 ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਉਸੇ ਦਿਨ ਹੀ ਇਸ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਕੇਸ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਸਬੰਧਤ ਮਿਤੀਆਂ ਵੀ ਉਹੀ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਵੀ 24 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ 25 ਨਵੰਬਰ, 1971 ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਗਈ ਸੀ।, ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਲਈ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਵੱਲੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਲਿਸ ਕਪਤਾਨ ਡੈਟ ਆਫ ਪੁਲਿਸ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਟਿੱਪਣੀਆਂ 13 ਦਸੰਬਰ, 1971 ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ 16 ਦਸੰਬਰ, 1971 ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ।, ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਨੂੰ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਦੋਹਾਂ ਨਜ਼ਰਬੰਦਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਉਸੇ ਦਿਨ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

12. ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ, ਇਹ ਉਭਰੇਗਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਮਿਤੀ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਾਂ-ਫਾੜ 25 ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਜੋ ਸਵਾਲ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਪਾੜੇ ਨੂੰ ਬੇਲੋੜੀ ਦੇਰੀ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਧਾਰਾ 22(5) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀਵਧਾਨਕ ਗਾਰੰਟੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਅਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਨਗੋਂਦਰ ਨਾਥ ਮੰਡਲ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ (6) ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਆਇਆ ਸੀ, ਜਿੱਥੋਂ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੀ ਮਿਤੀ ਵਿਚਕਾਰ ਚੌਤੀ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਅੰਤਰ ਸੀ। ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਖਤ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਢੁਕਵੇਂ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਸਥਿਤੀ, ਉਸ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਕਰਨੀ ਪੈ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਏ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਪਿਛਲਾ ਇਤਿਹਾਸ ਆਦਿ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾਉਣ ਨਾਲ ਦੇਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਦੇਰੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਨੁਮਾਇੰਦਗੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗ੍ਰਹਿ ਸਕੱਤਰ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਅਤੇ ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਦੇ ਹਲਫਨਾਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ; ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਹਲਫੀਆ ਬਿਆਨਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਦੀ ਕੋਈ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇਰੀ ਹੋਈ ਸੀ।

ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਜਗ੍ਹਾ ਲੈ ਲਈ. ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਜਾਂ ਗ੍ਰਹਿ ਸਕੱਤਰ ਨਾਲ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਲਈ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ; ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਵੀ ਵਾਜਬ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਲੰਬੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਲਫਨਾਮਿਆਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਇਹ ਮਜ਼ਬੂਤ - ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ 'ਤੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਫਰਜ਼ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਹਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਦੂਸਰੀ ਦਲੀਲ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਪਾਇਆ ਗਿਆ।

13. ਦਲੀਲ ਦਾ ਦੂਜਾ ਹਿੱਸਾ, ਜੋ ਕਿ *ਯੋਗਿੰਦਰ ਮੋਹਨ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਓਜ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (7)* ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ, ਦੁਬਾਰਾ ਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੈ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦੋ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਦਰਖਾਸਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਸਕੱਤਰ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਹਲਫਨਾਮੇ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕਦੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਅਤੇ ਕਦੋਂ ਵਿਚਾਰੇ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਏ ਗਏ। ਇਸ ਜਵਾਬ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੀਵਿਯਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 23(5) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। *sible*"। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਵੀ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸੂਚਨਾ ਨਹੀਂ ਭੇਜੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ, ਦੂਜੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ; ਇਹ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਆਰਟੀਕਲ 22 (5) ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਸਹੀ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੇ *ਯੋਗਿੰਦਰ ਮੋਹਨ ਦੇ ਕੇਸ (ਟੀ), (ਸੁਪਰਾ)* ਦੇ ਲਏ ਗਏ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਡਿਟੇਨੂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਧਾਰਾ 22 (ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਗਾਰੰਟੀ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ। 5) ਸੀਵਿਯਾਨ ਦਾ।

14. ਉੱਪਰ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਦੋਵੇਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਅਸਫਲ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਕੋਸ਼ਲ, ਜੇ.—ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਕੇ. ਐਸ. ਕੇ

(7) ਸੀ.ਆਰ. O. 249-M of 1971 ਦਾ ਫੈਸਲਾ 1 ਮਾਰਚ 1972 ਨੂੰ ਹੋਇਆ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਰਵਨੀਤ ਸਿੰਘ